

Specifikace jednotného testu z českého jazyka

převzato ze školského portálu Pardubického kraje

(<http://www.klickevzdelani.cz/tabid/285/articleType/ArticleView/articleId/24448/Default.aspx>)

Publikoval: Petra Pospíšilová, dne 24. října 2014

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, které je pověřeno přípravou testů pro jednotné přijímací zkoušky v rámci pilotního ověřování, uveřejnilo specifikaci těchto testů.

Test z českého jazyka a literatury pro uchazeče o víceletá gymnázia i o čtyřleté obory vzdělání s maturitní zkouškou bude obsahovat **uzavřené i otevřené úlohy** (např. přepis textu s odstraněním pravopisných chyb). **Časový limit** pro konání testu je stanoven na **60 minut**. Povolenými pomůckami jsou pouze psací potřeby. Žák může být hodnocen **maximálně 50 body**, přičemž za špatnou odpověď mu nejsou body odečítány. **Příklady úloh** pro uchazeče o čtyřleté obory vzdělání jsou uvedeny **v příloze tohoto článku**. Úlohy pro uchazeče o osmiletá gymnázia budou zveřejněny během listopadu.

Specifikace jednotného testu z českého jazyka a literatury pro uchazeče o osmiletá gymnázia:

1. žák ovládá lexikální pravopis, základy pravopisu morfologického (koncovky podstatných a přídavných jmen tvrdých a měkkých) a syntaktického (shoda přísudku s holým podmětem, čárky v jednoduchých souvětích a několikanásobných větných členech);
2. žák pochopí význam pojmenování v daném kontextu, porovná významy slov (zvláště slova významově nadřazená, podřazená, souřadná), vyhledá v textu slova příbuzná, rozliší slova jednoznačná a mnohoznačná, přiřadí k vybraným slovům synonyma a antonyma, rozliší slova spisovná a nespisovná (nahradí nespisovné slovo slovem spisovným), orientuje se ve stavbě slova (kořen, část předponová a příponová);
3. žák rozliší větu jednoduchou a souvětí, upraví větu jednoduchou na souvětí, určí základní skladební dvojici (rozliší podmět vyjádřený, nevyjádřený a několikanásobný), přiřadí větný vzorec konkrétnímu větnému celku, užívá vhodné spojovací výrazy (nahradí spojovací výraz v souvětí tak, aby smysl zůstal zachován; spojí věty v souvětí pomocí vhodného spojovacího výrazu);
4. žák určí slovní druhy plnovýznamových slov, určí mluvnické kategorie podstatných jmen (pád, číslo, rod) a sloves (osoba, číslo, čas);
5. žák rozliší podstatné informace od nepodstatných, prokáže porozumění textu včetně nepísmenných typů textu (tabulka, graf aj.);
6. žák seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti nebo uspořádá jednoduchý text podle textové návaznosti, odhadne pokračování textu nebo doplní jeho předcházející část, rozezná jednoduché slohové útvary (blahopřání, oznámení, pozvánka, vzkaz, inzerát, dopis, popis, jednoduché vypravování), posoudí úplnost/neúplnost jednoduchého sdělení;

7. žák používá elementární literární pojmy při jednoduchém rozboru literárních textů (próza, poezie, báseň, verš, rým), rozliší různé typy uměleckých a neuměleckých textů, rozezná základní žánry lidové slovesnosti (říkanka, hádanka, pohádka, bajka, pověst).

Specifikace jednotného testu z českého jazyka a literatury pro uchazeče o čtyřleté obory vzdělání s maturitní zkouškou:

1. žák ovládá lexikální, morfologický a syntaktický pravopis;

2. žák pochopí význam pojmenování, nahradí slova přejatá českými ekvivalenty, rozliší původní i přenesený význam slova, rozliší slova významově nadřazená, podřazená, přiřadí k vybraným slovům synonyma a antonyma, rozezná homonyma, orientuje se ve vrstvách národního jazyka (rozliší spisovné a nespisovné jazykové prostředky), určí způsob, kterým bylo slovo vytvořeno (odvozování, skládání, zkracování), orientuje se ve stavbě slova (kořen, předpona, přípona, koncovka);

3. žák rozliší větu jednoduchou a souvětí, rozliší souvětí souřadné a podřadné, určí základní i rozvíjející větné členy, rozliší věty podle členitosti, určí významové poměry mezi souřadně spojenými větami/větnými členy, identifikuje nedostatky ve výstavbě větných celků, popř. chybný větný celek opraví;

4. žák určí slovní druhy včetně neohebných slovních druhů, určí mluvnické kategorie podstatných jmen a sloves (včetně slovesného rodu a vidu), nalezne v daném kontextu chybný tvar slova, popř. ho opraví;

5. žák rozezná hlavní myšlenku textu, rozliší fakta od názorů a hodnocení, rozezná v textu prvky manipulace a nadsázky, porovná informace z různých textů, rozliší podstatné informace od nepodstatných, prokáže porozumění textu včetně nepísmenných typů textu (tabulka, graf aj.);

6. žák uspořádá text podle textové návaznosti, odhadne pokračování textu nebo doplní jeho předcházející část, rozliší základní slohové postupy, rozezná znaky stylu odborného, publicistického, uměleckého a prostěsdělovacího, orientuje se v základních slohových útvarech (žádost, osobní dopis, úřední dopis, zpráva, oznámení, objednávka, strukturovaný životopis, pozvánka, článek, vypravování, líčení, popis, úvaha, výklad, charakteristika), respektuje charakter komunikační situace (najde slovo nevhodně užitá vzhledem k dané komunikační situaci a nahradí je vhodnějším; posoudí, který text je vzhledem k dané komunikační situaci vhodnější);

7. žák používá elementární literární pojmy při rozboru literárních textů (téma, kompozice, próza, poezie, vypravěč, postava, rým, rytmus, verš, metafora, metonymie, personifikace, kontrast, přirovnání), rozezná obrazná a neobrazná pojmenování, rozliší literaturu uměleckou a věcnou, orientuje se v literárních druzích (lyrika, epika, drama) a základních literárních žánrech, prokáže základní přehled o vývoji české a světové literatury.